

Верховний
Суд

Усиновлення, опіка над дітьми і сімейні спори у ракурсі спадкування

Ольга СТУПАК

Суддя Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду

Усиновлення

Постанова Верховного Суду від 14 грудня 2023 у справі № 199/1204/21

(юридичні факти необхідні для спадкування за законом)

Позитивні юридичні факти, тобто ті, які повинні існувати на час відкриття спадщини, можуть зумовлювати, за передбачених в ЦК умов, виникнення права на спадкування за законом та підтверджують наявність:

- родинних відносин (певний ступінь споріднення зі спадкодавцем);
- квазіродинних відносин (усиновлення спадкоємця чи спадкодавця);
- сімейних відносин (шлюб зі спадкодавцем; проживання зі спадкодавцем однією сім'єю не менш як 5 років до часу відкриття спадщини);
- відносин із утримання (перебування на утриманні спадкодавця спадкоємцем не менш як 5 років до часу відкриття спадщини)

Постанова Верховного Суду від 08 травня 2024 року у справі № 216/5984/21

(належності до спадкоємців четвертої черги)

При вирішенні спору про право на спадщину осіб, які проживали зі спадкодавцем однією сім'єю не менше як п'ять років до часу відкриття спадщини (четверта черга спадкоємців за законом), судам необхідно враховувати правила частини другої статті 3 СК України про те, що сім'ю складають особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки. Сім'я створюється на підставі шлюбу, кровного споріднення, усиновлення, а також на інших підставах, не заборонених законом і таких, що не суперечать моральним засадам суспільства.

Постанова Верховного Суду від 20 червня 2018 року у справі № 643/1216/15-ц

(належності до спадкоємців четвертої черги)

На «зміну суб'єктного склад осіб, які набувають право на спадкування за законом» в межах певної черги впливають такі юридичні факти як:

зміна черговості на підставі договору або рішення суду (стаття 1259 ЦК України);

застосування правил про право представлення (стаття 1266 ЦК України);

відмова спадкоємця від прийняття спадщини на користь іншого спадкоємця за законом (частина друга статті 1274 ЦК України);

спадкова трансмісія (стаття 1276 ЦК України);

збереження правового зв'язку **при усиновленні** (частина третя статті 1260 ЦК України).

Зміна суб'єктного складу осіб, які набувають право на спадкування за законом стосується першої- п'ятої черги.

Постанова Верховного Суду від 01 грудня 2021 року у справі № 544/1615/19 (частина І)

(правоприпиняючий та правостворюючий ефект усиновлення)

Усиновлення є по своїй суті **правоприпиняючим** та **правовстановлюючим** юридичним фактом.

правоприпиняючий ефект

з моменту здійснення усиновлення припиняються особисті та майнові права і обов'язки між батьками та особою, яка усиновлена, а також між нею та іншими її родичами за походженням. Завдяки припиненню правового зв'язку поміж усиновленим і його батьками усиновлений та його нащадки не спадкують за законом після смерті батьків усиновленого, інших його родичів за походженням по висхідній лінії. Батьки усиновленого та інші його родичі за походженням по висхідній лінії не спадкують за законом після смерті усиновленого та його нащадків.

правостворюючий ефект

з моменту усиновлення виникають взаємні особисті немайнові та майнові права і обов'язки між особою, яка усиновлена (а в майбутньому - між її дітьми, внуками), та усиновлювачем і його родичами за походженням.

Постанова Верховного Суду від 01 грудня 2021 року у справі № 544/1615/19 (частина II)

(вплив усиновлення на спадкування)

При збереженні правового зв'язку між усиновленим та його батьками відбувається вплив на набуття права на спадкування за законом, який виражається в тому, що:

- усиновлений та його нащадки, з одного боку, та усиновлювач і його родичі – з другого, прирівнюються до родичів за походженням. Як наслідок вони спадкують один після одного;
- один із батьків (батько чи мати) і його родичі й усиновлений та його нащадки спадкують один після одного;
- у разі смерті баби, діда усиновленого він має право на спадкування тільки за правом представлення, за дотримання умов викладених в частині першій статті 1266 ЦК. Усиновленому не надається права на спадкування в п'яту чергу; після смерті усиновленого його баба, дід спадкують на загальних підставах, тобто в другу чергу; у разі смерті брата, сестри за походженням усиновленого він має право на спадкування як спадкоємець другої черги; за умови смерті усиновленого його брат, сестра за походженням спадкують на загальних підставах, тобто в другу чергу.

Постанова Верховного Суду від 05 червня 2019 року у справі № 761/18093/15

(спадкування нащадками усиновленого)

В основі спадкування за законом знаходиться принцип черговості, який полягає у встановленні пріоритету прав одних спадкоємців за законом перед іншими. Кожна черга – це визначене коло осіб, з урахуванням ступеня їх близькості спадкодавцеві, яке встановлене законом на підставі припущення про те, що спадкодавець залишив би своє майно найближчим родичам, членам сім'ї, утриманцям і (або) іншим родичам до шостого ступеня споріднення.

Тлумачення частини першої статті 1260 ЦК України свідчить, що у разі спадкування за законом усиновлений та його нащадки, з одного боку, та усиновлювач і його родичі – з другого, прирівнюються до родичів за походженням, а тому вони спадкують один після одного.

Згідно з частиною п'ятою статті 1268 ЦК України незалежно від часу прийняття спадщини вона належить спадкоємцеві з часу відкриття спадщини.

Позивачка є спадкоємцем другої черги за законом, яка звернулася до нотаріальної контори із заявою про прийняття спадщини, протягом строку, встановленого статтею 1270 ЦК України, не відмовлялася від спадщини, а отже, вона вважається такою, що прийняла спадщину. Верховний Суд погодився з висновками судів першої та апеляційної інстанцій про задоволення позову та визнання за позивачкою право власності на земельну ділянку, оскільки вона протягом встановленого законом строку прийняла спадщину, але отримала відмову у видачі свідоцтва про право на спадщину.

Право на обов'язкову частку

Частина перша статті 1241 ЦК України.
Малолітні, неповнолітні, повнолітні непрацездатні діти
спадкодавця, непрацездатна вдова (вдівець) та
непрацездатні батьки спадкують, незалежно від змісту
заповіту, половину частки, яка належала б кожному з них
у разі спадкування за законом (обов'язкова частка).

Постанова КЦС ВС від 25 листопада 2020 року у справі № 292/389/17 (визначення розміру обов'язкової частки)

Частиною першою статті 1241 ЦК України встановлено, що малолітні, неповнолітні, повнолітні непрацездатні діти спадкодавця, непрацездатна вдова (вдівець) та непрацездатні батьки спадкують, незалежно від змісту заповіту, половину частки, яка належала б кожному з них у разі спадкування за законом (обов'язкова частка).

При визначенні розміру обов'язкової частки в спадщині враховуються всі спадкоємці за законом першої черги.

До таких спадкоємців потрібно також відносити спадкоємців, які відмовилися від прийняття спадщини, не прийняли спадщину, усунені від права на спадкування **або померли до відкриття спадщини, але в яких є спадкоємців за правом представлення (стаття 1266 ЦК України).**

Тобто, при обчисленні розміру обов'язкової частки враховуються всі спадкоємці за законом, які могли б спадкувати, якщо порядок спадкування не був би змінений заповітом.

Постанова КЦС ВС від 30 травня 2018 року у справі № 483/597/16-ц (зменшення розміру обов'язкової частки)

Бабусі позивача та відповідачу в рівних частках на праві власності належить житловий будинок та земельна ділянка. Бабуся склала заповіт, відповідно до якого заповіла позивачу усе своє майно. Після її смерті позивач звернулась до державної нотаріальної контори із заявою про прийняття спадщини за заповітом. Заяву про прийняття спадщини подав також відповідач.

Право на обов'язкову частку – це суб'єктивне майнове право окремих спадкоємців першої черги (стаття 1261 ЦК України) отримати певну частку у спадщині, незалежно від змісту заповіту. Коло осіб, які мають право на обов'язкову частку у спадщині, визначене статтею 1241 ЦК України, є вичерпним і розширювальному тлумаченню не підлягає.

Тлумачення абзацу другого частини першої статті 1241 ЦК України свідчить, що зменшення розміру обов'язкової частки у спадщині можливе з урахуванням:

- а) характеру відносин між спадкоємцями і спадкодавцем;
- б) наявності інших обставин, що мають істотне значення.

Позбавлення особи права на обов'язкову частку судом ЦК України не передбачає, хоча особа, яка має право на обов'язкову частку, може бути усунена від права на спадкування відповідно до статті 1224 ЦК України.

Касаційний цивільний суд погодився з висновками судів першої та апеляційної інстанцій про те, що цивільним законодавством не передбачено такого способу захисту цивільних прав, як позбавлення обов'язкової частки у спадщині, а можливе лише зменшення розміру обов'язкової частки.

Постанова КЦС ВС від 25 листопада 2020 року у справі № 292/389/17 (суб'єкт права на обов'язкову частку)

Позивач звернувся до суду з вимогою визнати його право на обов'язкову частку у спадщині батька, який склав заповіт на користь іншої особи. На момент смерті батька позивач навчався на денній формі у коледжі, не працював і перебував на повному утриманні померлого.

Суд першої інстанції відмовив у задоволенні позову, вказавши, що позивач не має права на обов'язкову частку за ст. 1241 ЦК України.

Апеляційний суд скасував це рішення та задовольнив позов. Встановлено, що позивач був повнолітньою непрацездатною дитиною спадкодавця, перебував на його утриманні й мав право на обов'язкову частку у спадщині.

Верховний Суд не погодився з висновками апеляційного суду та визначив, що повнолітній студент денної форми навчання не є повнолітньою непрацездатною дитиною спадкодавця в розумінні частини першої статті 1241 ЦК України, а отже, не є суб'єктом права на обов'язкову частку у спадщині

Постанова КЦС ВС від 25 листопада 2020 року у справі № 292/389/17 (суб'єкт права на обов'язкову частку)

Позивач звернувся до суду з вимогою визнати його право на обов'язкову частку у спадщині батька, який склав заповіт на користь іншої особи. На момент смерті батька позивач навчався на денній формі у коледжі, не працював і перебував на повному утриманні померлого.

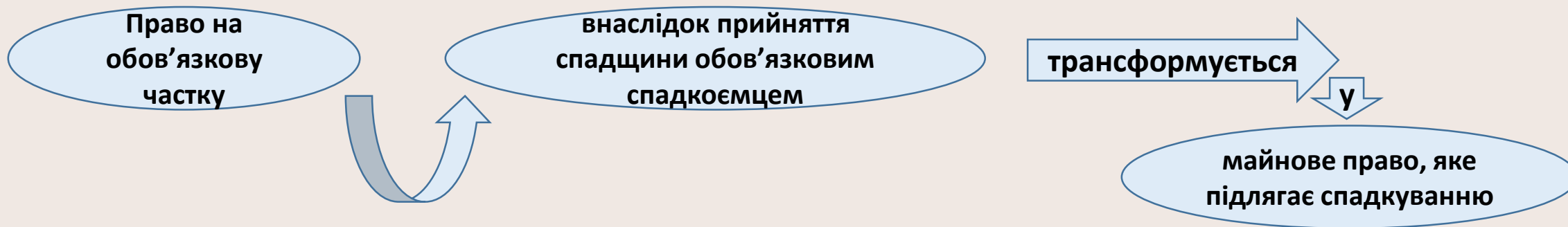
Суд першої інстанції відмовив у задоволенні позову, вказавши, що позивач не має права на обов'язкову частку за ст. 1241 ЦК України.

Апеляційний суд скасував це рішення та задовольнив позов. Встановлено, що позивач був повнолітньою непрацездатною дитиною спадкодавця, перебував на його утриманні й мав право на обов'язкову частку у спадщині.

Верховний Суд не погодився з висновками апеляційного суду та визначив, що повнолітній студент денної форми навчання не є повнолітньою непрацездатною дитиною спадкодавця в розумінні частини першої статті 1241 ЦК України, а отже, не є суб'єктом права на обов'язкову частку у спадщині

Постанова ОП КЦС ВС від 22 квітня 2024 року у справі № 346/2744/21

(Право на обов'язкову частку)

ЦК України, як основний регулятор спадкових відносин, не містить жодних обмежень чи заборон на спадкування такого права за відсутності його оформлення, то апеляційним судом зроблено обґрунтований висновок, що після смерті дружини до складу її спадщини увійшло право на 3/4 частки у праві власності спірного житлового будинку з господарськими будівлями і спорудами та право на 1/2 частки у праві власності на спірну земельну ділянку. Спадкоємець за заповітом (позивач) має право після смерті спадкодавця (чоловіка) на спадкування 1/4 частки у праві власності спірного житлового будинку з господарськими будівлями і спорудами та на 1/2 частки у праві власності на спірну земельну ділянку.

Постанова ОП КЦС ВС від 20 жовтня 2025 року у справі № 686/936/22/17

(спадкування права на обов'язкову частку за правом представлення)

За змістом частини першої статті 1266 ЦК України внуки, правнуки спадкодавця спадкують лише ту частку спадщини, яка належала б за законом їхнім матері, батькові, бабі, дідові, якби вони були живими на час відкриття спадщини, без вказівки, «в тому числі обов'язкову частку та неохоплену заповітами частку».

У спадковому праві існують конструкції «похідного спадкування», коли право спадкування пов'язується не безпосередньо із відкриттям спадщини після смерті спадкодавця, а «вплітається» структуру спадкового правовідношення, ускладнену іншими юридичними фактами - смерть спадкоємця, відмова його від прийняття спадщини на користь іншого спадкоємця тощо.

Конструкції похідного спадкування, зокрема спадкування за правом представлення (спадкове заміщення), спадкова трансмісія, адресна відмова від прийняття спадщини розміщені законодавцем в різних нормах Книги 6 ЦК України, але підпорядковуються єдиним правилам, що визначають їх закономірності. Причому навіть і тоді, коли про це прямо не зазначено у відповідних нормах Книги 6 ЦК України.

Тому перехід права на обов'язкову частку у спадщині не відбувається з використанням конструкцій «похідного» спадкування. Як наслідок право на обов'язкову частку не може переходити до інших осіб, навіть якщо вони є спадкоємцями за законом чи за заповітом. Відповідно, право на обов'язкову частку не може переходити ні в порядку спадкової трансмісії (частина перша статті 1276 ЦК України), ні за правом представлення, ні в порядку адресної відмови від прийняття спадщини (стаття 1274 ЦК України) або в інший спосіб «передання» спадкових прав.

У разі смерті особи, яка б мала право на обов'язкову частку у спадщині, до відкриття спадщини за заповітом, таке право не спадкується та не переходить до спадкоємців такої особи. Правила спадкування за правом представлення (спадкування за законом) не стосуються права на обов'язкову частку.

Інші судові справи щодо сімейних та спадкових правовідносин

Постанова КЦС ВС від 25 вересня 2024 року у справі № 278/2203/21

(Зміни черговості одержання спадкоємцями за законом права на спадкування)

Підставами для задоволення позову щодо зміни черговості одержання спадкоємцями за законом права на спадкування є сукупність наступних юридичних фактів, встановлених у судовому порядку:

- 1) здійснення опіки над спадкоємцем, тобто надання йому нематеріальних послуг (спілкування, поради та консультації, поздоровлення зі святами, тощо);
- 2) матеріальне забезпечення спадкодавця;
- 3) надання будь-якої іншої допомоги спадкодавцеві, тобто такої допомоги, яка має матеріалізоване вираження - прибирання приміщення, приготування їжі, ремонт квартири;
- 4) тривалий час здійснення дій, визначених у пунктах 1-3;
- 5) безпорадний стан спадкодавця, тобто такий стан, під час якого особа неспроможна самостійно забезпечувати свої потреби, викликаний похилим віком, тяжкою хворобою або каліцтвом.

Для задоволення такого позову потрібна наявність усіх п'яти зазначених обставин.

Матеріали справи № 278/2203/21 не містять належних, достовірних і достатніх доказів наявності передбачених частиною другою статті 1259 ЦК України обставин і юридичних фактів у їх сукупності, за наявності яких у позивача могло б виникнути право на спадкування у першу чергу, зокрема здійснення лише нею протягом тривалого часу опіки над спадкодавцем, матеріального забезпечення, а також перебування спадкодавця у безпорадному стані.

Постанова КЦС ВС від 18 вересня 2023 року у справі № 582/18/21 (І частина)

(щодо обчислення п'ятирічного строку при спадкуванні у четверту чергу з урахуванням дії актів цивільного законодавства в часі)

ОСОБА_1 звернувся до суду з позовом до ОСОБА_2 про встановлення факту проживання однією сім'єю зі спадкодавцем на час відкриття спадщини та визнання недійсним свідоцтва про право на спадщину за законом.

Рішенням суду першої інстанції, залишеним без змін постановою апеляційного суду, позов ОСОБА_1 задоволено. Верховний Суд погодився з висновками судів попередніх інстанцій та залишив без задоволення касаційну скаргу.

Статтею 1264 ЦК України передбачено, що у четверту чергу право на спадкування за законом мають особи, які проживали зі спадкодавцем однією сім'єю не менш як п'ять років до часу відкриття спадщини.

ЦК України застосовується до цивільних відносин, що виникли після набрання ним чинності. Щодо цивільних відносин, які виникли до набрання чинності ЦК України, положення цього Кодексу застосовуються до тих прав і обов'язків, що виникли або продовжують існувати після набрання ним чинності (пункт 4 Прикінцевих та перехідних положень ЦК України).

Правила Книги Шостої ЦК України **застосовуються також до спадщини, яка відкрилася, але не була прийнята ніким із спадкоємців** до набрання чинності цим Кодексом (абзац 1 пункту 5 Прикінцевих та перехідних положень ЦК України).

Постанова КЦС ВС від 18 вересня 2023 року у справі № 582/18/21 (II частина)

(щодо обчислення п'ятирічного строку при спадкуванні у четверту чергу з урахуванням дії актів цивільного законодавства в часі)

Відповідно до статті 5 ЦК України акти цивільного законодавства регулюють відносини, які виникли з дня набрання ними чинності. Акт цивільного законодавства не має зворотної дії у часі, крім випадків, коли він пом'якшує або скасовує цивільну відповідальність особи.

Тлумачення статті 5, пункту 4 та абзацу першого пункту 5 Прикінцевих та перехідних положень ЦК України дає підстави для висновку, що за загальним правилом, дія актів цивільного законодавства в часі має футороспективний характер, тобто спрямована на майбутнє. У зв'язку з чим акти цивільного законодавства регулюють відносини, які виникли з дня набрання ними чинності; із загального правила про застосування актів цивільного законодавства до спадкових відносин, що виникають з моменту відкриття спадщини, абзацом першим пункту 5 Прикінцевих та перехідних положень ЦК України передбачається виняток і допускається застосування ЦК України до спадщини, яка відкрилася, але не була прийнята ніким із спадкоємців до набрання ним чинності. Відповідно, п'ятирічний строк, передбачений статтею 1264 ЦК України, повинен виконатися на момент відкриття спадщини і його необхідно обчислювати з урахуванням часу спільного проживання зі спадкодавцем однією сім'єю, у тому числі до набрання чинності цим Кодексом.

Необхідно розмежовувати сферу дії статей 74 СК України та 1264 ЦК України, оскільки зазначені норми регулюють різні правовідносини, а саме сімейні та спадкові. Якщо вимога про встановлення факту проживання однією сім'єю чоловіка та жінки без реєстрації шлюбу заявлена у зв'язку з таким проживанням не менш як п'ять років до часу відкриття спадщини, відповідні відносини є спадковими і до них слід застосовувати ст. 1264 ЦК України.

Постанова ОП КЦС ВС від 31 липня 2023 року у справі № 461/3122/19

(Спадкоємці можуть оскаржити батьківство спадкодавця)

Позов про оспорування батьківства, після смерті особи, яка записана батьком дитини, по своїй суті є негативним, в якому позивач стверджує, що певний чоловік не є батьком дитини. В такому разі за допомогою цього позову відбувається захист приватного інтересу позивача (зокрема, в сфері спадкування).

В СК України є прогалина та відсутній регулятор, який визначав би правило поведінки учасників сімейних відносин для випадку, коли чоловік, який записаний батьком після своєї смерті, помер до народження дитини і не знав або не міг знати про вагітність жінки, з якою такий чоловік перебував у шлюбі. Подібною нормою є частина третя статті 137 СК України, яка підлягає застосуванню на підставі аналогії закону.

Спадкоємці (дружина, батьки та діти) чоловіка, який записаний після своєї смерті батьком дитини, можуть оспорювати його батьківство, якщо він не знав або не міг знати про вагітність жінки, з якою такий чоловік перебував у шлюбі, згідно з частиною третьою статті 137 СК України, яка підлягає застосуванню на підставі аналогії закону.

Спадкоємці (**дружина, батьки та діти**) чоловіка, який після смерті записаний батьком дитини, можуть оспорювати його батьківство, якщо він не знав або не міг знати про вагітність жінки, з якою перебував у шлюбі, згідно із ч. 3 ст. 137 СК України, що підлягає застосуванню на підставі аналогії закону.

Постанова КЦС ВС від 16 червня 2021 року у справі № 754/17704/18 (частина I)

(стягнення заборгованості по аліментах зі спадкоємця боржника)

Спир про стягнення заборгованості по аліментах зі спадкоємця боржника. Позивач перебувала у фактичних шлюбних відносинах з померлим, згодом у них народився син. Спадкоємцями першої черги є мати померлого та неповнолітній син, в інтересах якого вона діє. Заборгованість померлого зі сплати аліментів на день смерті становить 106 988,83 грн.

Рішенням Деснянського районного суду м. Києва від 08 липня 2020 року в задоволенні позову відмовлено. Рішення суду першої інстанції мотивовано тим, що спадкоємці відповідають за зобов'язаннями спадкодавця лише у межах вартості майна, одержаного у спадщину. Оскільки позивач не надала доказів на підтвердження вартості майна, одержаного у спадщину, і не зверталась з клопотанням про витребування таких доказів чи про призначення товарознавчої експертизи для визначення вартості успадкованої відповідачкою 1/4 частини квартири, суд першої інстанції вважав позовні вимоги ОСОБА_1 необґрунтованими.

Постановою Київського апеляційного суду від 26 жовтня 2020 року апеляційну скаргу задоволено, рішення Деснянського районного суду м. Києва від 08 липня 2020 року скасовано та ухвалено нове судове рішення про задоволення позову.

Стягнуто з мати померлого заборгованість зі сплати аліментів у розмірі 106 988,83 грн, у межах вартості спадкового майна.

Постанова апеляційного суду мотивована тим, що висновок суду першої інстанції є помилковим, оскільки обсяг спадкового майна та його вартість повинен доводити спадкоємець, який заперечує проти вимог кредитора спадкодавця, відповідальність якого обмежена вартістю спадкового майна.

Постанова КЦС ВС від 16 червня 2021 року у справі № 754/17704/18 (частина II)

(стягнення заборгованості по аліментах зі спадкоємця боржника)

Верховний Суд зазначив, що статтею 1218 ЦК України визначено, що до складу спадщини входять усі права та обов'язки, що належали спадкодавцеві на момент відкриття спадщини і не припинилися внаслідок його смерті.

Згідно з пунктом 5 частини першої статті 1219 ЦК України не входять до складу спадщини права та обов'язки, що нерозривно пов'язані з особою спадкодавця, зокрема, обов'язки особи як кредитора або боржника, передбачені статтею 608 ЦК України.

Якщо предметом спору у справі є стягнення боргу спадкодавця, який він мав за життя у вигляді заборгованості за аліментами, наявна на момент смерті спадкодавця заборгованість зі сплати аліментів входить до складу спадщини.

Відповідно до статті 1261 ЦК України у першу чергу право на спадкування за законом мають діти спадкодавця, у тому числі зачаті за життя спадкодавця та народжені після його смерті, той з подружжя, який його пережив, та батьки.

Частиною четвертою статті 1268 ЦК України передбачено, що малолітня, неповнолітня, недієздатна особа, а також особа, цивільна дієздатність якої обмежена, вважаються такими, що прийняли спадщину, крім випадків, встановлених частинами другою - четвертою статті 1273 цього Кодексу.

З урахуванням наведених вище положень чинного законодавства, обов'язок задоволення вимог кредитора спадкодавця лежить на усіх спадкоємцях, які прийняли спадщину, у розмірі, який відповідає їх частці у спадщині.

Суд апеляційної інстанції правильно визначився із характером спірних правовідносин, однак неправильно застосував положення статей 606, 1282 ЦК України, Верховний Суд дійшов висновку про необхідність зміни постанови апеляційного суду в частині визначеної судом суми заборгованості зі сплати аліментів, що підлягає стягненню з 106 988,83 грн до 53 494, 42 грн (1/2 частина заборгованості).

Постанова КЦС ВС від 10 травня 2024 року у справі № 440/6725/23

(щодо отримання допомоги дитиною, що народилась після смерті військовослужбовця)

Відповідно до обставин справи позивачка в інтересах малолітнього сина звернулася до обласного територіального центру комплектування та соціальної підтримки із заявою щодо виплати одноразової грошової допомоги синові загиблого військовослужбовця. Відповідач відмовив у призначенні одноразової грошової допомоги, оскільки син військовослужбовця народився після його загибелі. Не погоджуючись із рішенням відповідача, позивачка звернулася до суду з позовом.

Рішенням суду першої інстанції, залишеним без змін постановою суду апеляційної інстанції, позов задоволено частково. Суди керувалися тим, що та обставина, що дитина загиблого військовослужбовця народилась після його смерті, не може бути підставою для висновку про те, що ця дитина не набула прав на отримання частки одноразової грошової допомоги в разі загибелі військовослужбовця.

Переглядаючи оскаржувані рішення, Верховний Суд залишив касаційну скаргу без задоволення, а судові рішення без змін.

Дитина загиблого військовослужбовця, зачата за життя загиблого (померлого) та народжена після його смерті, у розумінні статті 16-1 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» **належить до кола осіб, які мають право на призначення та отримання одноразової грошової допомоги у зв'язку із загибеллю військовослужбовця.**

Верховний
Суд

Дякую за увагу!